

Szerkesztőség
Arad, Acsev-palota.
Kiadóhivatal:
8. utv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)
(Aradi Nyomda Vállalat)
Sürgönycim: Közlöny, Arad.
Telefonszám:
Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre 360 Lel.

Fél évre 180 Lel.

Negyed évre 90 Lel.

Havonta 30 Lel.

Hirdetések díjszabás szerinti vétetnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Jelszavak.

A szlovenszkói keresztény magyar kisczapatárt Léván nagygyűlést tartott, melyen valamennyi szervezet számos kiküldöttel képviseltette magát. A résztvevők tömegei miatt is impozáns volt ez a nagygyűlés s az azon elmondott beszédek is emlékeztetnek maradnak sokáig. A magyar faji érzés volt díszes foglalata minden megnyilatkozásnak. De elhangzott ott az egyik vezető szájából olyan nyilatkozat is, mely a benne megnyilatkozó s minduntalan felbukkanó gondolat miatt megérdemli, hogy geográfiai meszeségben, de a fölvetett probléma tőszomszédságában hozzámérjük a megváltozott idők megváltozott mértékéhez.

— Pacifista neveléssel nem érhetjük azt el, hogy az ifjuság kivesse magából a férgest, a roszszat — mondotta a szlovenszkói keresztény magyarok gyűlésén egy kisczapat vezetője. A szónok elítélte tehát a pacifista nevelést, amely a gyereklelkeket meg akarja szelidíteni, ki akarja belőlük tépdésni a gyűlölködés gyomját s hozzá akarja nevelni a jó-sághoz és bölcseséghez, mely ir-tózik a kard igazságtevésétől, az erőszak uralmától, az erősebb kizsákmányolásától. Elítéli a pacifista nevelést, mely békét hirdet, mely az emberi szolidaritásnak

nevel katonákat, mely a gondolat és felvilágosodás erejével akarja ledönteni az emberek közt merevedő válaszfalakat, melyek anynyi hasztalan vérontásnak voltak okai eddig is.

A magyarság, az utódállamok magyar nemzetisége politikai, gazdasági és kulturális jogainak elismerését kizárólag csak liberális kormányzati rendszertől várhatja. Ma az utódállamok egyikében sincs munkásuralom, a polgári pártok vagy kizárólagosan, vagy majdnem teljes kizárólagossággal birtokosai az állami közhatalomnak. A különböző világnézetek szerint csoportosuló polgári pártok közül pedig csak, nem az elnevezése, de lényege szerint liberális pártok azok, amelyekből joggal várható a kisebbségi igények kielégítése. A liberális kedvezett mindig és mindenhol az elnyomottaknak, az alulmaradottaknak, a kizsákmányoltaknak. A liberális törölte el a polgári előjogokat, teremtett polgári egyenlőséget, ez semmisítette meg a kasztok kiváltságát, a céhszert s megalkotta az elnyomottak védelmére a szociálpolitikát.

Lehet-e egyszerre a liberális-must támadni és kisebbségi jogokért küzdeni? Lehet-e támadni azt a kormányzati rendszert, mely a nemzetiségi, születési előjogok ledöntéseért harcol s követeli

ugyanakkor a magyarság részére az állampolgári egyenlőséget? Lehet-e az utódállamokban konzervatív és reakciónak lenni, vagyis: harcolni a nemzeti előjogokért s ugyanakkor követelni jogokat a magyar kisebbségnek? Lehet-e elítélni a pacifista nevelést s ugyanakkor követelni hékés és türelmes közszellemet s

megtorlását és megelőzését minden nemzetiségi türelmetlenség-től fölguyított kilengésnek?

Bizonyára nem lehet. Nem lehet csak liangos tudatlansággal. S ennek a Janus arcu politikának csak azok lehetnek papjai, akik az összeomló világ törmelékei közül semmit sem tudtak kimondani, csak jelszavaikat.

A magyar határon minden csendes.

(Incidens a bolgár határon. — Románia nem fizet hadikárpótlást. — Szervezkedik a néppárt.)

Bucurest. Hivatalos jelentés szerint a román-magyar határmentén a helyzet nyugodt. A magyarok a határok közelében koncentrált csapatokat visszavonták. Együttal hivatalosan cáfolják azt a hírt is, hogy az oroszok a Dnyeszter mentén csapatokat koncentráltak volna.

Bucurest. A belügyminisztérium hivatalos jelentése szerint a bolgár határ mentén a határőrség ellen támadást intéztek a bolgárok. A román határőrök azonban a támadást visszaverték.

Bucurest. A szövetségesek hadikárpótlási bizottsága még januárban fogja tárgyalni a román-magyar hadikárpótlás ügyét. —

Mint ismeretes Magyarország hatvan millárd koronát követel Romániától, amit azonban Románia nem hajlandó megfizetni, mert ezt az összeget a megszállás költségeiben számítja fel.

Bucurest. Tegnap este minisztertanács volt, amelyen elfogadták az előkészítő bizottság által elkészített alkotmánytervezetet. A minisztertanács ezután megbeszélte a javaslat parlament elé való terjesztésének a módjait.

Bucurest. A néppárti képviselők a parlament elnökségének ama felhívására, hogy jelenjenek meg a parlament ülésén, mert ellenkező esetben mandátumuktól megfosztják őket, elhatározták,

Művész-fotografiák.

A közönség olvassa a lapokban, hogy ez és ez a művész kiállítás rendezett, egyik-másik alkotását látja a műkereskedők kirakataiban, de nem ismeri magát a művészt. Budapesti tartózkodásom alatt felkerestem néhány neves festőművészt, beszélgettem velük, kerestem életükben az aradi vonatkozást. Az alábbiakban fotografiákat adok a festőkről, hogy az aradi közönséget szorosabb kapcsolatba hozzam velük.

KACZIÁNY ÖDÖN.

A Kelenhegyi-rt és Mátyóki-ut sarkán a budai oldalon két emeletes hatalmas műteremház földszintjén lakik Kacziány Ödön, a pásztortüzek nagynevű festője. A mikor megmondom, hogy aradi vagyok, felragyog az öreg ur szeme az okuláré alatt, helyet kínál és megered a kérdések áradata. Mit csinálnak az aradiak, hogy van Petrovics Arzén? Él-e még ez, meghalt-e már az? Amikor megkértem, hogy beszéljen aradi életéről, megszólal a hangjában a visszaemlékezés bánatával.

— Bizony nagyon régen volt

az, amikor Aradon éltem. Hetven esztendő vagyok, de még mindig jól emlékezem vissza az aradi évekre. Sokat írtam memoárjaimban Aradról. A múlt század hatvanas éveinek elején apám törvényszéki bíró volt Aradon. Itt jártam iskolába a minoritákhoz Petrovics Arzén barátommal együtt járunk rajzra Nagy Péterhez. Egyszer hazajövet a rajzórától, hírt hoztak, hogy Náray Ivánt, aki Benedek Aladár néven szép költeményeket írt, elfogták és bankóhamisítás miatt lecsukták. Nagydolog volt ez akkor. Ez 1863-ban történt. Tanulótársaim közül még Cziegler Győző építésze, volt műgyegymester tanárra emlékszem. Festegetni Aradon kezdtem. Nagy Péter tanárom tanított rajzolni. Jó tanár volt, ő maga is jeles építész és bútontervező, aki józanul oktatott. A negyedik osztályba jártam, amikor Sulyánszky gvardián pályadíjat, néhány Mária Terézia-tallért nyertem egy rajzommal. Ebből a pénzből vettem az első olajfestéket Steinitzer-nél. Az első olajfestéket Petrovics barátomnál láttam. Egy vasárnap délután elmentem Petro-

vicshoz és az ő festékével festetem az első olajfestményemet: egy tulipánt természet után. A következő vasárnap holdvilágos temetőt festettem. Azután megfestettem az Uri-utcában Krausz né cimerét. Akkoriban élt néhány festőtűvész Aradon. Ott volt Böhm Pál, aki a Bettelheim-féle papírüzletben többször kiállította képeit. Ott élt Zahoray János, aztán Szvoboda, aki templomokat festett. Aradon élt Alexics templomfestő, akinek Dusan nevű fia szintén neves templomfestő volt. Az unokája, Alexics Elek jónévű festő, Budapesten él. Ő Aradon járt iskolába. Alexicsék a szerb templom környékén laktak. Járt még Aradra egy Csillag nevű arcképfestő, aki akkoriban divatos portretista hírében állt. Az öreg Böhm Jánosra emlékszem. Mindenkit lekritizált és mindenkivel veszekedett. Soborsinból lejárogatott Aradra Paál László is, aki akkor Böhm-nél tanult. Paál Lászlót Aradon nem ismertem személyesen. Hát bizony az akkori Arad nagyon egyszerű és patriarkális város volt, ahol még éltek a szabadságharc emlékei. Még egy érdekes vissza-

emlékezésem van. Mellettünk lakott egy Bartl nevű nyugalmazott timár, aki azt hirdette, hogy az emberek ne akkor örvendjenek, ha gyermek születik, hanem akkor, ha valaki meghal. Ezzel a furcsa filozófiájával járta végig a szomszédokat. Ki tudja, mi érte meg benne ezt a komor filozófiát! Aradról Szolnokra kerültem, ahol a fiatalon elhunyt, igen tehetséges Lovich Ödön volt a nevelőnk. 1882-ben Szegeden tanár voltam, amikor Petrovics barátom megkért, jönnék át Aradra. Átmentem. Akkor már nagyot fejlődött a város és megkezdődött a kulturális élet. Itt találkoztam Gyöngyössi Rezső festőművésszel. Őccse volt annak a Gyöngyössi nevű asztalosnak, akinél Munkácsy Mihály inaskodott. Azt hiszem, Gyöngyössi is meghalt azóta. Bizony mindig fogynak az öregek.

— Hogy most mit dolgozom? Kiseb-nagyobb képeket festek műkereskedőknek. Főként tüzeket. Ezek a képek igen kapósak. Kénytelen vagyok így dolgozni, mert nehéz a megélhetés. Tudja, kik veszik ezeket a festményeket?

tár, ezután bejegyzik nevüket a parlament naplójába, de az ülésen továbbra sem vesznek részt. Ugyanígy határozatot hoztak a nemzeti párti képviselők is.

Cluj (Kolozsvár.) Tegnap délután tartotta az *Averescu* párt az értekezletét. Ez alkalomból *Groza Péter* dr. volt miniszter az újságíróknak a következőket mondotta:

Ami megmarad az Acsevből.

(Nem szűnik meg a részvénytársaság. — Szénbányát nyit az Acsev. Brád mellett. — A vasutvállalat magánüzemei.)

Az Acsev leltározása tovább folyik, Bucurestiben ma vették fel újra a kormány képviselőivel a tárgyalásokat az Acsev kiküldöttei. *Mocioni* Antal volt miniszter, *Beles Jenő* dr. alispán, *Koromzay Frigyes* vezérigazgató, *Gellényi Ernő* vezérigazgató helyettes és *Velcsov Géza* dr. társasági ügyész. A mostani tárgyalások főcélja az, hogy a kormányt az átvétel elhastásztására bírják addig az időig, amíg az átadáshoz szükséges összes előmunkálatok befejeződnek és a részvénytársasági közgyűlés meghozza határozatát.

Mint már megirtuk, a törvény rendelkezései szerint csupán a vasutüzemet veszi át az állam. Az Acsevnek ezenkívül még több más nemű üzeme is van és ezenkívül megmarad a Magyarországon lévő mintegy 140 kilométeres vonal rész, ami a vasutvállalat jelenlegi

— A nagyszabeni ülésen elhatározták, hogy intenzíven fognak szervezkedni. Tegnap a megyei delegátusok tartották meg értekezletüket, ma pedig a végrehajtó bizottsága tartja ülését. Látna a pártértekezlet hangulatát, kijelentem, erős a hitem, hogy rövid időn belül Erdély legnagyobb és legerősebben szervezett pártja leszünk.

vasutvonalhosszának mintegy egy harmadrészt teszi ki. Tehát az átvétel folytán nem következik be az Arad és Csanádi Egyesült vasutak részvénytársaságának megszűnése. A részvénytársaság továbbra is fennmarad csupán annyi változás lesz, hogy a Romániába eső vasutüzemet az állam megváltja.

Az Acsev igazgatósága nyilvános forgalmu vasutain kívül sok csatlakozó keskenyvágányu erdei és iparvasut megépítését mozdította elő azonkívül alapszabályainak rendelkezése szerint gyártelepek kezdeményezésében és létesítésében is tevékenyen fáradozott, hogy a vasutvonalai által átvezelt vidékek gazdasági erejének értékesítésére törekedjék. Így résztvett az aradi *Weitzer* vasgongyár megalapításában, amely ma az *Astra* művek tulajdona. Sa

A parasztok. A falusi házakba bevonult a finom butor, a zongora, a falakra pedig eredeti festmények kerülnek. Most a parasztnak van pénze és ebbe fekteti. Küldök apróbb képeket Hollandiába, Bécsbe és Nürnbergbe. Most legutóbb Velencében voltak képeim: A halál a lövészárokban, a Szent László és Nehéz órák. Az olasz kritika elismeréssel nyilatkozott rólam. Személyes meghívást kaptam Velencébe, hogy önálló kiállítást rendezzek. Engem már 1911-ből és 1914-ből ismertek ott és az olasz király is vásárolt tőlem. A mostani velencei kiállításra 40—50 képet kellett volna vinnem, hogy önálló tárlatot rendezzek. Erre azonban nem volt költségem, így a többi magyar művésszel együtt állítottam ki. Most Helsingforsban van az Utolsó ut című képem. Felsőllítást kaptam, hogy az Uffici részére fessek meg a saját portrémat. Amint időm lesz eleget teszek a felszólításnak. Nemrég meglátogattam Colassanti olasz szépművészeti államtitkár, mert személyesen akar velem megismerkedni. Eszignevetesebb alkotásom a Halál vándorlása című ciklusom, amelyet Londonban, Berlinben, Bécsben, Münchenben, Antwerpenben és Rómában állítottam ki. A háború előtt a Golgotha című alkotásomat meg akarta vásárolni az antwerpeni múzeum. A

monarchia antwerpeni konzulja cseh ember volt, aki nem értesített engem a dolgról s így a vásárból semmi sem lett. Megírhatja még azt is, hogy a pittsburgi Carnegie-Institut állandó kiállítója vagyok, ami nagy megtisztetés, mert az Institutnak mindössze harminc európai kiállítója van. Tessék körülnézni, a falakon vannak a legkedvesebb alkotásaim, a melyektől nem akarok megválni.

A nagy műterem hatalmas falain borongós, sejtelmes képek: ez Kacziány. A Halál vándorútja című ciklus minden darabja látható. Az egyik falon hatalmas vászon: Egervár ostroma. Kérték, hogy másolja le, de Kacziány nem vállalkozott a nagy munkára. Az egyik állványon nagy vászon: Pásztortűz. Egy amerikai vásárolta meg szátötven dollárért.

— Megírhatja azt is, hogy rettentően haragszom a kommunistákra. Azok gazemberek voltak, raboltak. Én bizony töltött revólverrel vártam őket és ha betörték volna hozzám, én beléjük puffantottam volna. De erre szarancsére nem került a sor.

Az öreg ur arcát haragos piröntötte el, szemei dühösen ragyogtak.

— Ha visszamegy Aradra, üdvözölje Petrovics barátomat.

Károly József.

ját erejéből Ineun (Borosjenőn) hajlított fa butorgyárat alapított, ez most a *Mundus* tulajdonát képezi. Sebiseu (Borossebesen) kőbányája és amerikai közúti telepe van az Acsev-nek. Moneasa (Menyháza) gyógyfürdőtelepen két emeletes villát épített tisztviselői üdülésére. Gurahoncon (Honc) cementgyárat létesített. Ezt a cementgyárat most cementgyárrá rendezi be az Acsev. Ciuciu (Halmagyecuson) előmozdította és szállítási kedvezményekkel biztosította egy állami közúti telep létesítését, amely Arad és a szomszédos vármegyei utak fenn tartására szükséges anyagot szolgáltat. Halmagium (Nagyhalmagyon) magánvagyonából a saját üzeméhez szükséges talpfa és tűzifatermelésre erdőkihasználást létesített, amelyhez mintegy husz kilométer keskenyvágányu vasut épült. Ugyanígy berendezett szintén a magánvagyonából hasonló célból erdőkihasználási vállalatot Vata de jos (Alváca) vidékén is, amelyhez több erdei vasutvonal vezet, 6—36 kilométer hosszúságban. Ugyanítt nagyobb fűrésztelepet épített az Acsev, és vasuti talpfátelítőgyárat rendezett be. Itt termelték és telítették az Acsev-nek szükséges talpfákat, azonkívül amikor készén hiányában fatüzelésre tértek át, a mozdonyok tüzeléséhez szükséges hasábos tüzifát valamint az állomások hivatalos helyiségeihez és az alkalmazottak háztartásához szükséges fát is innen szállítják. Az Acsev, fűrészgyárában fűrészelt faanyagot is készít, főként saját céljaira, de termeléséből bőven jut eladásra is.

Brád vidékén egy nagyobb széntelepet szerzett meg az Acsev ahol nagy költséggel és éveken át folytatott furásokkal megállapították a telep fekvését és most foglalkoznak a szénbánya megnyitásának előmunkálataival. — **Ineun (Borosjenőn)** szőlőoltványtelepet létesítettek, kertészettel együtt, ahonnan a bortermelő Hegyiját oltványokkal látták el és a vasutvonalak valamint magánosok részére szükséges élőfát és cserjét szállították. **Mezőhegyesen** nagy cukorgyár létesítését mozdította elő a vasutvállalat, **Apátfalván** nagyobb kereskedelmi kerétszert rendezett be, ahonnan gyümölcsfacsemetéket és egyéb fa és virágcserejéket vittek piacra. **Makon** hagymaközpontot létesített, **Nagylakon** kendergyár megépítését mozdította elő és támogatta az Acsev, igazgatósága, a melynek tevékenysége nemcsak a vasut üzemének vezetésében merült ki, hanem közgazdasági téren is szép eredményeket mutat fel.

Az Acsev, igazgatóságának Aradon hatalmas székháza van, a melynek fele a vasut nyugdíjintézetének tulajdonát képezi. Ha az állam a nyugdíjintézetet átveszi,

akkor ezzel együtt az épület felépítése is állami ellenőrzés alá kerül. Most épül egy három emeletes tisztviselőpalota, ez szintén az Acsev, magántulajdonát képezi. Miután az állam csak a vasutüzemet és ennek tartozékait veszi át, későbbi megváltás kötelezettségével, az Acsev, magántulajdonait képező összes ingatlanok és egyéb vállalkozások továbbra is az Acsev, kezelésében maradnak.

ARADI MIZÉRIAK.

Még egyszer a kisvasutról.

Kaptuk a következő sorokat: **Telintetes Szerkesztő Ur!** A napokban egy cikk jelent meg b. lapjában; egy várva-várt cikk, mely nagy tömegembernek az elkeseredését, felháborodását lett volna hivatva tolnácsolni. Az aradi gőzvasutról van szó. Szerkesztő ur a legfinomabb, legchibébb keztyűjét hozta fel, amidőn ezt az áldatlan ügyet b. lapjában közölte. Éppen ezért nagyon kérem, tegye közzé levelemet b. lapjában, hádd lássa egyszer Aradváros áldozatkész közönsége azokat a dolgokat egész tisztán, melyek egy ilyen nagyon fontos közlekedési eszköz körül léteznek. Nincs szó, amely azt a maga valójában elmondani, nincs toll, ami azt leírni képes volna. Egy olyan külvárosnak mint Arad—Gáj és kapcsolási részei, ahonnan százával jönnek be az emberek naponta, ugyszólván semmi közlekedő eszköze nincs. Ha ugyanis egy napig közlekedik nagy rendetlenül a kisvonal, akkor bizonyos, hogy négyöt napig nem közlekedik. Most tessék elgondolni azoknak a helyzetét, akik kénytelenek onnan bejönni bármily kegyetlen is az időjárás, mert részint megélhetésük, részint tanulmányaik ezt megkövetelik...

Hogy a fiataloknál kezdjem, száz meg száz gyermek jár be a középiskolákba, hivatalnokok, különösen leányok bankokba, vasuthoz stb. (magam is ezen szerencsétlenek közé tartozom), varroleányok (idekint nincsenek varrodák), munkások, piaci elárúsítók százai, akik harminc-negyven liter tejet cipelnek vállalkon és végül a Neuman-gyár számos tisztviselője. Mindenki megváltja bérletét a hónap elején abban a reményben, hátha mégis intézkednek az illetékes fórumok és segítnek ezen a szörnyű helyzeten. Mindig csak a csalódás és pénzkidobás... Dacára annak, hogy a nagyon kényelmesen és zaklató lyukasztó rendszerű hozták be, a következő hónapban nem számíthatnak be semmit a már lefizetett bérletből. Teljesen érthetetlen dolog, hogy ilyen közönyösen kezelik ezt az ügyet. Hiszen a városnak bármennyibe is kerülne a kisvonal rendbehozatala — igen jól jövedelmező üzeme volna, s minden kifizetődnie. Lehetlenség,

ennyi embert így kitermi a legkínosabb helyzeteknek. Mikor közlekedik egy-két napig, akkor is olyan, mintha teljesen gazdátlan volna. Soha a pontos indulási időt be nem tartják, egészen a káfauszok kénye-kedvére van bízva a közönség.

Budapesten mindenki tőzsdézlik

Elegancia és szegénység. — A kártya uralma. — Nem kell a politika. — Impressziók a magyar fővárosban.)

Kilenc év óta most voltam ismét Budapesten. Háború, forradalom, megszállás, határzár s egyéb gátló körülmények között csak most utazhattam a magyar fővárosba. Néhány impressziót szereztem kilenc évi távollét után. Az elsőt Szolmonon. Alaposan megismerkedtem s minthogy ivóvizet utazásomban egészségügyi szempontból sohasem iszom, almát akartam vásárolni. Jön az almás fia. Hatvan magyar korona az alma darabja. Átszámítva négy lei. Ennyi mégis sok egy almáért. Gondolom, majd a vasuti étteremben megiszom egy pohár sört. Hozzák a sört, lefizetem az árát: negyven korona, két leinél valamivel több. De a sör legalább savanyu és rossz volt. Budapestre érkezve bérkocsin áthajtottam Budára. A taxi három koronát mutatott. Ennek azonban száznegyvenszerese fizetendő, vagyis 420 korona. A bérkocsis a sziklát is megindító hangon panaszkodik, hogy ennyi kevés, mert egy darab patkó belekerül 300 koronába. Kiegyeztünk 600 koronában. Ez negyven lei. Másnap nyakamba vettem a magyar fővárost. Néztam a kirakatokat. Egy pár cipő 16 ezer korona, ezer leinél több. Aradon 600—700 leiért gyönyörű cipő kapható. Kalap, ing, ruha: szédítő számok. A kávéházban egy fehér kávé 74 korona, egy péksütemény 11 korona, 30 korona borralaló, husz korona ruhatár. Néhány cigaretta több száz korona. Summa-summarum: egy magyar ezresből még vissza is kaptam valamit. A vendéglői árakat el sem merem mondani: csupa száz-as számjegy. Állandóan ceruzával kezembem jártam-keltem és mindig átszámítottam. A végeredmény mindig az volt, hogy 25 percentes az olcsóság Arad javára.

Néhány napi budapesti tartózkodás után önkéntelenül is fölmerült a kérdés: miből élnek a budapestiek, akik pedig jól élnek? A hölgyek elegánsak, a férfiak divatosak, a színházak, kabarék, mozik, kávéházak, étternek zsutoltak. Honnan telik minderre? A feleletet megkaptam a villamoson, a kávéházban, a klubban, a földalattin, a siklón, a körutakon és mindenütt. Értelhetetlen nevetek hallottam, mint Izzó, Nasici, Rima, Ganz-Danubius, Salgó, Országos Fa, stb. Tehát tőzdepapírok. A budapesti ember érdeklődése tehát a Szabadság-tér felé fordult.

Szerkesztő Ur, nagyon kérem ezt a fontos közügyet, százak kínos panaszait tegye magáévá — hiszen annyit harcol a közjóért — és hozza nyilvánosságra ezeket a dolgokat. Az összes külvárosiak nevében. Kiváló tisztelettel: Szabó Eteleka hivatalnok.

tőzde-palotája felé irányul. Ahol csak megfordultam, mindenütt értékpapírokról beszéltek. A lapok utolsó oldala, a tőzsdéi kurzusok érdeklik a budapestieket. Emellett eltörpül minden: külpolitika, belpolitika, művészet. Budapesten tőzsdén-játszik a háznester és a kegyelmes ur, a 15 éves gyermek és az aggastyán; az elegáns hölgyek a divaton kívül tőzsdéi árfolyamokról beszélnek. Egy-egy hausse-nap boldogságot jelent Budapestenek, egy-egy baisse gyászt és szomorúságot. A tőzsdé-játékból telik eleganciára, mulatságra és mindenre. Általában a budapesti embernek az a főelve, hogy gyorsan kell keresni a pénzt, de azután minél többet.

Sokan a tőzsdéjáték mellett a kártyára vetik magukat. A társas-körökben az ugynevezett bakk-szobákban hatalmas kártya-csatak dülnek. Egy-egy behúzás vagy kifizetés 600—700 ezer korona. — Egy Aradon ismert fiatalember, aki kártyacsatáiról nevezetes; budapesti tartózkodásom alatt az egyik társas-körben rövid egy óra leforgása alatt nem kevesebb, mint 600 ezer koronát nyert. Mások megelégednek napi 10—15 ezer korona nyereséggel. Ebből azután telik autóra, bárira, jó vacsorára.

A köznép azonban rettenetes harcot vív a megélhetésért. A hatósági üzletek előtt még mindig sorban állnak a szegény budapestiek, akik remegve várják a másnapot, mert hátha ismét megdrágult akenyér, a hus, a zsír. Érdekes, hogy Budapesten minden van bőviben, mert a hatóságok kerlelhetetlen szigorral bánnak el az árufelhalmozókkal és spekulánsokkal. Az uzsorabíróság nemcsak kerlelhetetlenül büntet, hanem a büntetést plakátokon teszik közhirré.

Mi romániai magyarok azt hitük mindig, hogy Magyarországon mindenki politizál. A napilapok intenzíven foglalkoznak a politikával, no meg a magyar parlament tagjai és a politizáló ifjusági egyesületek. A budapesti lakosság zöme nem ér rá politikával foglalkozni: idejék részben a kenyérkereset, részben a szórakozás foglalja le, a paraszt nem politizál, mert a politika az urak dolga. A parasztot az érdekli, hogy felment-e a buza ára? Mert akkor több bankjegyet tehet a láda fiába. Általában elmondható, hogy Magyarországon a közügyekkel

nem foglalkoznak annyit, mint azelőtt; mert megváltoztak az emberek, megváltoztak a viszonyok és átalakultak az életkörülmények. Kilenc év után érdekes impressziók ezek. (k. j.)

Korányi párisi követ.

(Nincs döntés a magyar jóvátételről.)

Budapestről jelentik, hogy báró Korányi Frigyes volt pénzügyminiszter, aki a magyar jóvátétel ügyében Párisban tárgyalásokat folytatott; visszatért Budapestre. Báró Korányi egy hírlapíró előtt kijelentette, hogy a jóvátétel kérdésében a helyzet nem változott. Pozitívumot senki sem mondhat, mert ilyet senki sem tud.

— Legutóbbi tanácskozásaim, mondotta, kétirányúak voltak. Az egyik az idegen uralom alá került javak értékelése, a másik a régi monarchia államadosságának megosztása. Az utóbbi kérdésben csak Magyarországra vonatkozóan kedden kihirdetik a döntést. Az albizottság a jóvátételi bizottság által eléje terjesztett adatokat tárgyilagosan igyekezett elbírálni. A főbizottság azonban, amely az előterjesztés felett hivatva van dönteni, a békeszerződésnek olyan magyarázatát adta, amely Magyarországra hátrányos.

A tudósító felmentette, hogy Korányi párisi követnek emlégetik. Korányi ezt felelte:

— Erről semmit sem tudok. Bármint határozzon a kormány, bármilyen szerepet szánjon nekem, örömmel vállalom, mert az a vágyam, hogy segíthessek az országon.

Renitens betegek a kórházban.

(Mikor szükséges a kényszer-zubbony.)

Az Aradi Közlöny az elmúlt héten foglalkozott azokkal a vádakkal, amelyeket egy bucuresti napilap hozott fel az aradvármegei köz-kórház ellen. Annak idején alkalmunk volt a kórház vezetőségének nyilatkozatai alapján megcáfolni a bucuresti lap által terjesztett híreket. Az Aradi Közlöny munkatársa ma érdeklődött a köz-kórházi állapotok iránt és illetékes forrásból a következő érdekes dolgokat tudta meg:

A bucuresti lapban felhozott vádak onnan származnak, hogy a kényszerbeteg női osztályainál a kezelő orvosok igen gyakran kénytelenek a kezelés alatt álló nőkkel szemben a legerélyesebb eszközökhez folyamodni. Ezeknek a nőknek nagyobb része vérbajos és nem hajlandó alkalmazkodni a kórházi rendszabályokhoz. Utálsékkal és rugásokkal védekeznek a szükséges oltások ellen. Hyenkor a kezelőorvos kénytelen kényszerzubbonyt alkalmazni. A kezelt nők egyrésze elégedetlen a

kórházi ápolással, mert nem szabad nekik cigarettázní. A napokban három ilyen ápoló nő olyan csunya botrányt rendezett a kórházban, hogy a vezetőség kénytelen volt őket átadni a rendőrségnek. A kórház ápolói és orvosai csaknem tehetetlenek ezekkel a nőkkel szemben, mert nem engedik magukat kezelni még akkor sem, ha a betegségük a legelőrehaladottabb stádiumban van. Mindent elkövetnek, hogy a kórházból szabaduljanak, hogy folytathassák könnyelmű életmódjukat. Természetesen a kórház orvosainak kötelességük szökésüket megakadályozni, nehogy súlyos betegségeiket tovább terjesszék. A beteg nők ezért zúgolódnak és elégedetlenek. A köz-kórház vezetősége természetesen csak a renitensekkel szemben alkalmazza az erélyesebb rendszabályokat. Ezért nem lehet vádolni a kórház vezetőségét, mert kizárólag a közérdeket szolgálja cselekedetével. A vádak valószínűleg a megrendszabályozott nőktől származnak, akiknek panaszkodásait nem szabad komolyan venni.

Nordau Miksa meghalt

(A konvencionális hazugságok bölcse.)

Párisból érkezik a távirat, hogy Nordau Miksa a világhírű író és publicista tegnap Párisban meghalt. Nordaut a magyarsághoz is fűzték kötelékek, mert magyarok között, Magyarország fővárosában Budapesten született és hosszú időn át ott is élt. Nordau eredetileg orvos volt és mint orvos Budapesten is praktizált. Már mint orvos költözött ki 1880-ban Párisba. Tulajdonképpen írói tevékenységét Párisban kezdte meg és hamarosan a kontinens legelső zurnalisztái közé emelkedett. Ezt a pozícióját az éleslátásu és kitünőtollu Nordau évtizedeken keresztül meg is tartotta. Párisban hosszú időn keresztül a Neue Freie Presse levelezője volt és a lapjában megjelent párisi levelei mindenkör a szerző erejével hatottak. Írásainak szellemessége Heine méltó utódjává tették, mint zurnalisztát. Nordau főleg társadalomtudományi munkákat írt, de foglalkozott művészeti kérdésekkel is és írt finom hangulatú novellákat és egy kis regényt is, amelynek a címe: Nixchen. Magyarul ez a kis regénye nem jelent meg. A leghíresebb munkái az „Elfajulás és kultúremberiség” és a „Konvencionális hazugságok”, amelyekben a ma kultúréletének hazugságait ostorozza maró gúnyal. Nordau Miksát a háború alatt a franciák internálták, mint ellenséges állam polgárát. Nordau azonban magas összeköttetései révén elkerülte az internálást, sőt sikerült kieszközölnie, hogy szabad elutazást biztosítottak számára.

Nordau ekkor Spanyolországba utazott, ahol San Sebastianban várta be a háboru végét. A háboru végével ismét visszatért Párisba, ahol most elérte a nagy, kaszás csontos keze.

Hogy áll a leu?

Január 23-án fizettek 100 leuért:

Párisban 770 frankot
Zürichben 2.75 frankot.
Budapesten 1400 koronát

Aradi problémák.

(Hozzászólás a zsurmánia kérdéséhez.)

Az *Aradi Közlöny* legutóbbi számaiban két cikkben is foglalkoztunk azzal az érdekes jelenséggel, hogy a tavalyi aradi szoárémánia az idén haldokolni kezd, a lucullusi dözsöléseket óvatos fekete kávék, gazdasági szempontból előnyös teák és szerény teasütemények váltották fel. Ugylátszik, hogy cikkeinknek komoly visszhangja van, azokban a körökben, ahol eddig fenntartás nélkül hődöltek ennek a szokásnak, ha szokásnak lehet nevezni és bizonyos mámorban adták át magukat az egyébként történeti nevű Lucullus boldog mániájának. A mai postán egy jóízű aradi hölgy ezt a hozzászólást küldte az *Aradi Közlöny* szerkesztőségének:

Igen tisztelt Szerkesztőség!
Örömmel olvastam az *Aradi Közlöny*-ben a tulhajtott házimulatságokról írott cikkeket. Ismerőséim tudom, mert sem én, sem a férjem nem vagyunk barátai a nagyuri életnek s így részt sem vettünk nagyarányú házimulatságokon, hogy egyes tehetős aradi családok vagyonokba került zsurokat és vacsorákat rendeztek a tavalyi szezonban. Egyik-másik ismerősöm, aki résztvett ilyen lakodalomnak beillő szoárén, elmondta, hogy egyes aradi családok valóságos versenyeztek abban, hogy melyik tud többet „lájszolni”. Volt olyan család, ahol a rendes szakácsnő már nem győzte a munkát. Külön főzőművésznőt szerződtek erre az alkalomra, aki a háziasszonyal együtt napokig tanácskozott azon miként tervezze a menüt? Mikor a menü-tervezet elkészült, következett a vásárlás, amelynek költsége valóságos kis vagyont tett ki. Az egyik ismerősöm, aki több szoárén vett részt, elmondta, hogy ezek a vacsorák igazi menüversenyek voltak. A vendégek, főként a nők izgatottan várták az egyes fogásokat, hogy megíthessék, vajon x-ék jobban kitétek-e magukért, mint y-ék, akik előző héten rendeztek vacsorát?

El sem tudom képzelni, hogy kedélyesek lehettek volna ezek a modern lucullusi lakomák. A vendégek teleszedve magukat minden jóval és finommal, amit a szakácsművészet produkálni tud, emberszólásba kezdtek, a háziasszony a munkától holtfáradtan nézte vendégeit, vendéglátó házigazda pedig alaposan megkopaszott zsebekkel gondolhatott arra az örületre, amely tavaly elharapódzott az aradi uritársaságokban. A magam részéről, aki nemcsak az életet, hanem a társadalmi kötelezettségeket is komolyan veszem, örömmel fogad-

tam az *Aradi Közlöny* cikkeit, a melyek a zsurok és szoárék egyszerűsítését hirdetik. Szükség van erre főként gazdasági tekintetből. De szükség van rá azért is, mert a gazdag családok példát szolgáltatnak a mostani viszonyok között szükséges egyszerűsége. Attól nem kell félni, hogy az esti társas összejövetelek nem lesznek kedélyesek. Higgyék el, hogy egy tea vagy feketekávé mellett is lehet kedélyesen csevegni. Soraim közléséért fogadja a Szerkesztőség köszönetemet. *Egy aradi uritársaság.*

Közöltük a megszívlelendő sorokat és most várjuk a további hozzászólásokat ehhez a legújabb aradi problémához.

Odry Zoltánál.

(Vissza akar menni a városhoz).

A közönség élénk emlékezetében él még a Vadászúti-Kávéházban nemrégiben lezajlott véres kimenetelű incidens, amelynek hősei *Sebestyén Jenő* és *Odry Zoltán* voltak. *Odry Zoltán* sérüléseivel hosszú ideig feküdt a kózkórházban és ez alatt az idő alatt a városnál megindították ellene a fegyelmi eljárást. *Odry* felgyógyulása óta otthonában él és várja a város végleges határozatát. Az *Aradi Közlöny* munkatársa meglátogatta *Odry Zoltánt*, aki a következőket mondotta:

— Fegyelmi ügyem már dr. *Jegessy Károly* Aradváros tiszti főügyészénél van. A vizsgálat lefolytatásával *Rohan János* főjegyzőt bízták meg, aki kihallgatott úgy engem, mint *Sebestyén Jenőt* és feleségét. Vallomásunkban előadtuk híven, hogy mi történt azon az éjszakán. A felvett jegyzőkönyv dr. *Robu János* főpolgármesterhez került, aki átvizsgálva az iratokat, véleményezés végett a tiszti főügyészhez terjesztette.

Odry Zoltán elmondta még, hogy ellene nem adtak be feljelentést, ami mégis lehetővé teszi, hogy mielőbb visszakerüljön állásába.

— 23 éve vagyok Aradváros szolgálatában — mondta *Odry* — és őszintén szólva, rosszul esnék, ha éppen most, télvi idején veszténém el állásomat. Nem akarom elhagyni Aradot, mert ide fűznek rokonomi kötelek.

A közönség körében valószínűnek tartják, hogy *Odry Zoltánt* visszahelyezik állásába, mert büntető cselekményt nem követett el és különben is az ügy már elég régen befejezést nyert, ami elég ok arra, hogy *Odry Zoltán* ismét elfoglalja hivatalát, mert hosszú szolgálati ideje alatt a város közönségének minden rétegének becsülését vívta ki a szorgalmas, törekvő és szimpatikus tisztviselő.

— Megnyiták az egyetemeket. Bircüresti. A fővárosi egyetemeket tegnap megnyitották. Az előadások minden incidens nélkül folytak le. (Rador.)

A lakbérleti bizottság új elnöke.

Horváth táblabíró nyilatkozata. — Megalakult a bizottság.)

Megírta az *Aradi Közlöny*, hogy az aradi lakásbérbeadó bizottság elnöke, *Horváth János* táblabíró ezelőtt két héttel lemondott állásáról és helyébe dr. *Popovici Sever* táblabíró neveztek ki a bizottság elnökévé. *Popovici* táblabíró azonban nem foglalkozhatott el állását és ennek következtében a bizottság már két hete nem tartott üléseket. Elnök nem volt, akinek a közbenjöttével a lakáshivatal főnöke az új bizottság tagjait a háztulajdonosok és a lakók szövetsége által bejelentett tiz-tiz tag közül kisorsolhatta volna. Így nem volt sem elnök, sem bizottság és természetesen tárgyalásokat sem tarthattak. *Stefanut Sabin* lakáshivatali főnök intervenciójára dr. *Moldovan Silvius* törvényszéki elnök a lakásbérbeadó bizottság elnöki tisztségébe ismét *Horváth János* táblabíró delegálta, a lakásbérbeadó bizottság elnökévé. Ma délben ejtették meg a lakáshivatalban *Horváth János* táblabíró ideiglenes bizottsági elnök és *Stefanut Sabin* lakáshivatali főnök a sorsolást, amelynek eredményeképpen a háztulajdonosok részéről a bizottság rendes tagja lett *Sava Sevicl*, póttagja pedig *Olariu Justin*. A lakók részéről tagjai lettek a bizottságnak: mint rendes tag *Dimitriu Joan* liceumi tanár és mint póttag *Suciu Demeter* kereskedő. Rajtuk kívül még tagjai a bizottságnak hivatalból a fő polgármester és a lakáshivatal főnöke.

Az *Aradi Közlöny* munkatársa ma beszélgetett *Horváth János* táblabíróval újabb kinevezéséről és hivatali működéséről. A táblabíró a következőket mondotta munkatársunknak:

— Ammák idején lemondásomat nem fogadták el véglegesen és most a törvényszéki elnök újabb rendeletére tértem vissza a lakbérleti bizottsághoz. A lakbérleti bizottság elnökét ugyanis a törvényszéki elnök jelöli ki és a miniszterium hagyja jóvá. A törvényszéken működő 10 bíró mind egyikének nagymértékű elfoglaltsága van és *Moldovan Silvius* dr. törvényszéki elnök az ügyek rendes menete érdekében azt tartotta szem előtt, hogy a beosztáson történő nagyobb változás az ügyvitel kárára lenne és mivel már régebben működöm a lakbérleti bizottságnál, nem tartotta kívánatosnak a változást.

— A lakbérleti bizottság elnökének a lakáshivatal működésére semmi befolyása nincsen. Semmi ilyen lakásügyben nem intézkedik, mint ez régebben volt, csupán a lakáshivatal által kitűzött ügyek tárgyalásain elnököl és ez a működése is csak abban merül ki, hogy a tárgyalásokon a jog és törvényszerűséget megőrizzék. Én

tehát nem intézkedem semmi tekintetben a lakáshivatalban, csupán bírói funkciót végzek.

Erre vonatkozólag azért intéztünk kérdést a lakbérleti bizottság elnökéhez, mert a nagyközönség még mindig azt hiszi, hogy a törvényszék elnöke által a lakáshivatalhoz kirendelt törvényszéki bíró befolyással van a lakásügyek vezetésére és igen gyakran molesztálják kérésekkel és panaszokkal. A lakáshivatal ügyeit *Stefanut Sabin* lakáshivatali főnök vezeti.

Bojkot a franciák ellen.

(Szinészek nem engednek színpadra francia darabokat. — Francia és belga vendégeknek nem adnak szállodai lakást.)

Innsbruckból táviratozzák, hogy az ottani Városi színházban tüntető ifjak meg akarták akadályozni *Moliere* „*Tartuffe*” és a „*Kényeskedők*” című darabjainak az előadását. Az ifjak tüntetésének az az oka, hogy *Moliere* francia és ma Innsbruckban is nagy az ellenszenv a franciák ellen a német megszállások miatt. Az idejében megérkezett rendőröknek sikerült a színház nézőteréről kiszorítani a tüntető ifjakat. A tüntetők eltávolítása után a nézőtérre ismét mindenki elfoglalta helyét és ekkor a függöny elé lépett a színház igazgatója, aki megkérdezte a közönségtől, hogy kívánja-e a darabok előadásának megtartását, amire a közönség kiáltás nélkül igennel válaszolt. — Erre az előadást zavartalanul meg tartották.

Berlinből jelentik, hogy a német színészek szövetsége határozati javaslatot fogadott el, amely szerint

francia darabokat színpadon színpadon engednek német színpadon szóhoz jutni. Követelik a színházak igazgatóitól, hogy műsorukat ebben az értelemben változtassák meg. A szövetség vezetősége ilyen szeltemű átiratot intézett az írók, zeneszerzők és a kiadók szervezetek vezetőségeihez is.

Berlinből jelentik, hogy a német szállodások és azok éttermei úgy határoztak, hogy francia és belga vendégeket nem fogadjanak el. Egyezséget kötöttek arra vonatkozólag is, hogy francia és belga borokat, likőröket és élelmi szereket sem vásárolni, sem eladni nem fognak. Újabb berlini jelentés szerint a franciák és belgák elleni bojkott egyre terjed. A szállodákhoz ma a penziók is csatlakoztak, ami három ezer franciát és belgát érint. A főiskolák pedig azt határozták el, hogy német főiskolákon franciákat és belgákat nem engednek tanulni.

HIREK.

Vádak a berlini angol követ ellen.

Párisból jelentik, hogy a *Matin* rothadt üzletek kötésével vádolja D'Abernon berlini angol nagykövetet. A lap szerint a nagykövet akkor, amikor még Konstantinápolyban működött, segített az Ozmán Bank részvényeseit becsapni. A nagykövet mindig spekuláns volt, aki édeskeveset törődött a diplomáciával és kierőszkolta azt, hogy Lloyd George berlini nagykövetté nevezze ki. A lap szerint kinevezése jól beleillett az akkori politikába, amelyet D'Abernon Anglia és Franciaország ellen élezett ki. A *Matin* vádjait ezzel végzi: — Lehetséges, hogy ismét lángrollobban a háború és akkor az igazi helyén van lord D'Abernon Berlinben, akinek a szemérmertlensége és hitványsága sokkal nagyobb, mint az esze.

— Az országos szeszszindikátus Aradon. Az erdélyi és bánáti összes szesz- és likörgyárosok és kereskedők szindikátusa Aradra hívta össze február 2-án délelőtt 11 órára, a Kereskedelmi Kamara termébe azt a nagyfontosságú gyűlést, amelyen megállapodásokat fognak létesíteni az elburjánzott hitelviszonyok egyöntetű rendezésére. A kihitelezés egyöntetű megszorítása és időbeli korlátozása a gazdasági viszonyok fokozódó romlása és a kereskedelmi erkölcs meglazulása folytán minden szakmában égető napi kérdéssé vált. A szeszszindikátus egyes csoportjainak eddig helyi megállapodásai voltak. Ezeket kívánja most az országos értekezlet országos garanciákkal egységesíteni.

— A magyar követ az angol trónörökösnel. Londonból jelentik, hogy a walesi herceg, az angol trón várományosa ma magánkihallgatáson fogadta a londoni magyar követet. A trónörökös élen érdeklődött Magyarországnak, annak az országnak a helyzetét iránt, ahol nagyatyja, aki VII. Edward néven Anglia egyik legkiválóbb uralkodója volt, olyan otthonosan érezte magát. Kijelentette, hogy nagyon örülne, ha alkalma nyílnék, hogy Magyarország földjét és népét megismerhetné.

— Aradi kereskedők Timisoarán. Vasárnap délelőtt Timisoarán (Temesváron) nagy kereskedő-gyűlést rendez az Aradi Kereskedők Köre által az új spekulatív törvénytervezet ellen indított mozgalom kapcsán az Arad-Bánáti Kereskedő Egyesületek Szövetsége. A gyűlés előadója Aradról dr. Szöllösi Zsigmond, a Kereskedők Köre főtitkára, aki a tervezetet ismerteti és annak szelleme ellen felirati javaslatot terjeszt elő. A tervezet egyes szakaszainak részletes megvitatásában előadók: Endre Károly és Böhm Árpád dr. Timisoaráról. Az Aradi Kereskedők Körének elnökségén kívül nagyszámú tagja is részt vesz a nagy horderejű gyűlésen.

— Házasságok. Bécsből jelentik: Szemere Pál, a „Wiener Auslands-korrespondenz” főszerkesztő-kiadója Bécsben házasságot kötött Vally Geiger kisasszonnyal.

Mikulik Frida urleány Timisoara (Temesvár) és Popovicu Döme kereskedő Arad f. hó 22-én házasságot kötöttek.

Az áruló balkéz. (Letartóztatott gyilkos. — Az aradi rendőrség sikere.)

Az aradi rendőrséget szenzációs bűnügy nyomozására hívta fel a napokban a timisoarai (temesvári) ügyészség. Perjámos községben karácsony éjszakáján meggyilkolták Pfaffeinél Erzsébet idősebb asszonyt. A gyilkos fejszével zuzta szét a szerencsétlen teremtés fejét, azután összezsúzta a lakásban található fehérneműket, amelyeket egy terítőbe csomagolva elrejtett egy asztal alá. A perjámosi csendőrség nyomozott a borzalmas rablógyilkosság ügyében és különféle gyanúok alapján letartóztatta Hubert Mátyás ottani lakost. Hubertet a timisoarai ügyészség fogházába szállították és két heti vizsgálati fogság után szabadon bocsájtották, mert nem lehetett a gyilkosságot rábizonyítani.

Hubert hazakerkezése után Pof János perjámosi gazda levelet küldött a timisoarai ügyészséghez, amelyben kifejtette, hogy nem nyugszik meg abban, hogy a rablógyilkosság ügyében a nyomozást megszüntessék és kérte, hogy szigorúan folytassák a vizsgálatot, mert a gyilkos Perjámoson van. A timisoarai ügyészség erre táviratilag felkérte az aradi államrendőrséget, hogy küldjön Perjámosra detektívket a további nyomozás megejtésére. Az aradi rendőrprefektúra megbízásából detektívek mentek a helyszínre, akiknek a nyomozása bűnügyi regénybe illő szenzációs eredménnyel végződött.

Különös szerencse volt az,

— Alhir egy képviselő farkaskalandjáról. Bucuresti. Azt a hirt, hogy Petrescu képviselőt Brasov mellett a farkasok széttépték, megcáfolják.

— Eljegyzés. Dr. Kocsis Géza világi orvos leányát, Lillykét eljegyezte dr. Ledermann Márton orvos Pankotáról. (Minden külön értesítés helyett.)

— Román irodalmi délután. Vasárnap, e hó 28-án 5 órai kezdettel lesz a Kulturpalota nagytermében a VI. román irodalmi délután, melynek különös gonddal összeállított programját emeli fogja Weil Magda ragyogó hegedűművésze. Az általános ünnepelt művésznőt zongorán dr. Szelle Károly zeneszerző és zongoraművész fogja kísélni. A program másik nevezetessége Cara Negri ballet-táncművésznő fellépése, akit az aradi publikum igen előnyösen ismert meg a két évvel ezelőtti Kulturpalotában rendezett fényes erkölcsei sikerű előadásáról. E program pont zongorakíséretét Lázár Mady szolgáltatja. Nagy érdeklődést kelt Meculescu Sándor kir. főügyész pompásnak ígérkező szabad-előadása, melynek tárgyát a társadalomtudomány köréből vette. Balcesti főhadnagy ismert poéta és író prólogját Baby Demian fogja előadni. Az előadással kapcsolatosan három gyönyörű román nemzeti kosztümöt sorolnak ki. A sorsolás tisztá jövedelmét a Xenopol-féle szoboralap javára fordítják. Az előadásra szóló, valamint a sorsjegyek — a 10 lei —

hogy az asztal alá dugott fehérneműket, amelyeket a gyilkos egy terítőben kötözött össze, eredeti formájukban találtak meg a csendőrségen. A detektívek a terítő összekötözéséből valószínűnek tartották, hogy egy balkézes ember munkája lehetett. Ehhez a feltevéshez tápot adott a meggyilkolt asszony fényképe is, amelyet a gyilkosság után a helyszínen készítettek. A fejszén maradt ujjlenyomatok és a halálos baltaütések szintén balkézes ember munkájára engedtek következtetni. Ezen az alapon folytatták a detektívek a további nyomozást. Letartóztatták az összes gyanúsított embereket, kihallgatták őket és aláírták velük a felvett jegyzőkönyvet. Mindnyájan jobb kézzel írták alá a jegyzőkönyvet. Ezeket az embereket szabadon bocsájtották. Utoljára Hubert Mátyásra került a sor. Hubert, úgy mint az ügyészségen megtartott kihallgatásán, most is tagadott mindent. A jegyzőkönyv aláírása következett. Hubert bal kézzel írta alá a jegyzőkönyvet. A detektívek Hubertet ismét vallatóra fogták. A bizonyítékok és a keresztkérdések sulya alatt beismerte, hogy december 24-ről 25-re virradó éjjel ő gyilkolta meg Pfaffeinél Erzsébetet. Az aradi államrendőrség detektívjeinek ilyen módon sikerült világosságot deríteni a titokzatos gyilkosságra. Hubert Mátyást azonnal letartóztatták és átszállították a timisoarai ügyészségre.

— a Libraria Diecezana-nál és az előadás napján a kulturpalotai kasszá-nál válthatók.

— Uj Star, Elite, stb. megérkeztek Kelet.

— A száz éves magyar himnusz. Budapestről jelentik, hogy valamenyny budapesti lap hosszan emlékezik meg a magyar himnuszról, amely most lett száz esztendő. Ugyancsak hosszan méltatják a cluji (kolozsvári) színházat, amely szintén most lett száz éves.

— Gyászistentisztelet Benedek pápáért. Rómából táviratozzák, hogy tizenötödikén, Benedek pápa halálának évfordulóján a sixtusi kápolnában gyászistentiszteletet tartottak.

— Kilakoltatják a Neuman-ház üzleteit. Arad város építészeti bizottsága holnap délelőtt ülést tart, a melyen a beomlott Neuman-ház felépítésének ügyét tárgyalja. A ház tulajdonosa ugyanis kérvénnyel fordult a városhoz, hogy a ház földéri frontját nyilvánítsa lakhatatlannak, mert le akarja bontatni és újra építtetni. Az építészeti bizottság már annak idején megállapította, hogy a ház földéri frontja rozoga állapotban van, s így valószínű, hogy az ülésen helyt adnak a tulajdonos kérésének. A földéri házrész lebontása esetén az ott levő üzletek ideiglenes barakokba költöznek. A ház építését még a tavasszal megkezdik és őszre teljesen befejezik.

— Tavasz és nyári divatujdonságok kaphatók Naményi papírüzletben

— Elhalasztották a parlament megnyitását. Az aradi prefektúra ma távirati értesítést kapott Bucurestiből, amely szerint a parlament új ülészakának megnyitását elhalasztották. A kamara új ülészakát ma kellett volna megnyitni és a ma érkezett távirat szerint csak 26-án fogják megkezdeni az üléseket.

— Anarchista-merénylet egy szerkesztő ellen. Párisból jelentik, hogy létfőn este a royalista Action Française szerkesztőségében Lateu Marius főszerkesztőt egy anarchista nő megölte öt revolverlövéllyel. A tettest Berthon Germaine husz éves leány személyében sikerült letartóztatni, aki kihallgatásakor azt vallotta, hogy csak misszióját teljesítette, amikor a királlyáppárti szerkesztőt megölte és többet nem akart azzal, csak egy ilyen embert elpusztítani.

— Visszaviszik az amerikai katonákat. Berlin. A Ruhr-vidéken levő amerikai csapatok hazaszállítását csak pénteken kezdik meg.

— Az Aradi polgári jótékony nőegylet ezuttal hozza a n. é. közönség szíves tudomására, hogy az általa f. év február hó 5-én és 6-án tartandó jótékonycélu színházi előadásra a jegyek elővételben f. hó 24-től kezdve dr. Szalay Károlyné urasszony lakásán Str. Bratianu (Weitzer János-u.) Minörta-palota kaphatók.

— Rablógyilkosság az országuton. Ma reggel telefonon jelentette a Buteni (Buttyini) csendőrség az aradi ügyészségnek, hogy tegnap este az országuton megtámadták Oprea Antal földművest, akit véresre vertek. A megtámadott ember elvándorolt a lakásáig, ott összeesett és rövidesen kiszáradt. A támadók kiletét a csendőrség nyomozza.

— Két betörés. Tegnap éjjel ismeretlen tettesek betörték Gulyás Gligor aradi cipész üzletébe. A károsult ma délelőtt tett feljelentést az aradi rendőrségen és panaszában előadta, hogy a betörők több egyéb holmi között 25 pár kész cipőt vittek magukkal. A rendőrség megindította a nyomozást. — Deutsch Félix aradi kereskedő lakásába távolléte alatt valaki besurranó és különböző értékes holmit ellopott. A rendőrség nyomozza a besurranó tolvajt.

— Elfogott tolvajok. A múlt hóban Pilul-Maren (Nagypélen) Erchert Margit udvarából több sertést elhajtottak. A tolvajok kiletét tegnap fedezte fel az ottani csendőrség Dobruta János és Pascoli Sándor varasándi, valamint Mustafa Flora és Parciu János cinsineui (kisjenői) lakók személyében, akiket letartóztattak és az ügyészségi fogházba kísérték.

— **Elmentek a meghívók.** Nagyszabású fényes és előkelő bálát rendeznek január 27-én az aradi ujságírók. A jelmeztétel meghívóit ma vitte szét a posta. Akik meghívóikat még nem kapták meg és az estélyeni megjelenést akarnak, ezt jelentésük be az Aradi Közlöny, vagy az Aradi Hírlap szerkesztőségében (személyesen d. u. 4-6 óra között), ahol azonnal gondoskodnak a hiányzó meghívók kézbesítéséről. Arad városának és az egész környék előkelő közönsége megtett már minden előkészületet a jelmeztételre való részvételre és már tömegesen tudatták megjelenésüket. A nagyszámú közönség kellő és kényelmes elhelyezéséről ügyes ötletekkel gondoskodott már a rendezőség, úgy, hogy a kellemetlen túlszűfoltiságot tökéletesen sikerül majd elkerülni. Az ujságírók jelmeztételére az utolsó évek legnagyobb bálja lesz, az estély minden résztvevője kitünően fog mulatni.

— **A hófúvás miatt halasztották el a parlament megnyitását.** Bucuresti. A hófúvások következtében beállott közlekedési zavarok miatt a képviselők csak csekély számban érkeztek a fővárosba. Ezért a parlament megnyitását péntekre halasztották. A CFR. vezérigazgatósága hivatalosan közli, hogy a bucuresti—csernovi—pascani és jassi vonalakon a forgalom helyreállott. Ugyancsak közli azt is, hogy megtették minden intézkedést a marasesti—tecutii vonal helyreállítására érdekében is.

— **ATE. választmányi ülés a városi kávéház emeleti különtermében ma este fél 9 órakor.**

— **„Olla“ gummi minden gyógyszerárban és drogériában kapható.**

— **Egy aradi katonatiszt balesete.** Tegnap este súlyos szerencsétlenség érte az aradi helyőrség egyik tisztjét. Todorescu István hadnagy a Fehér Kereszt szálló előtt olyan szerencsétlenül esett le lováról, hogy bajonettjének tokja az oldalába fúródott. A súlyosan sérült katonatisztet a mentők a közpórházba szállították.

— **Betörték az izraelita templomba.** Tegnap éjszaka az aradi izraelita templomba betörték. Az előcsarnokban levő perselyt feltörték és annak tartalmát, mintegy négy-öt száz leit elrabolták. A hirtőrség vezetősége feljelentést tett a rendőrségen, ahol megindult a nyomozás a betörők kézrekerítésére.

Embervásár

a Városi előtt

(Kép az aradi utcáról.)

Ha egy idegen Aradra érkezik, a romba dőlő házak, üres telkek és a hepe-hupás utcák és járdák megcsodálása után feltétlenül ráterelődik a figyelmé az aradi embervásárra. Egy különös gyülekezet áll délelőttökönként a Városi-kávéház előtti téren. Sáros csizmák, szürke zsákkötények, zsiros kalapok, füstölő pipák, amelyek még beszéd közben sem kerülnek ki a nikotinsárga fogak közül, filr-gén pislogó, ide-oda tekintő szemek és hidegtől vagy borfól vörös orrok: ez az aradi embervásár. Ha havat kell takarítani, ha az állomáshoz kell vinni a csomagokat, vagy ha bármilyen házi vagy házon kívüli munkát kell végezni, amelyet a háztartási alkalmazott nem végezhet el, vagy nem hajlandó elvégezni, menj az

embervásárra: ott minden munkára találsz embert.

Az embervásár portékái lázasan figyelik a járó-kelőket. Ha valaki bizonytalanul, keresve körülnéz az utcán, azonnal ott terem egy ember.

— **Munkásra van szüksége, itt vagyok.**

Ha az automobil-stánd felé indulsz valaki, szolgálatkészen elébe áll a zsákkötényes:

— **Az Or. M. 46-ra tessék ülni, az a leggyorsabb, defekt kizárva.**

Ez is foglalkozás. Bizonyosan „busás“ províziót kap az Or. M. 46 sofförjétől. Meg áll egy kocsi a Fehér Kereszt előtt, már ott terem egy a tömegből és kérdés nélkül cipeli a koffereket a szállodába. Ezek az emberek ott állnak naponta a kávéház előtti téren és árulják munkájukat. Jól keresnek mert sohasem fogy ki pipájukból a dohány és mindig borszagú a leveletük.

Mulatságok.

Pincér-bál.

(Műsoros estély a Fehér Keresztben.)

Az aradi pincérek hétfőn este a Fehér Kereszt összes termeiben kabaréval egybekötött táncestélyt rendeztek, amely semmiiben sem maradt mögötte a tavalyi bálnak. Előkelő közönség töltötte meg a terem széksorait. A műsört Fekete Tivadar aradi hírlapíró szellemes konferansza vezette be, majd Ács József és Péterffy Antal dialógot adtak elő nagy tetszés mellett. Rézer Erzsike ügyesen mondott el egy monológot. Végtelenül bájos jelenség volt a kis Küry Klári, aki művésziiesen táncolt. A műsor első részének zárószámául a Sátán című tragikomédiát játszották: Gy. Gömör, Emma, Treuer József, Bary Ödön, Czika Pál és Kanirai Géza. Mindegyikük pompásan játszottak a kis darabban. A program második részének legjobb számát hivatásos művészek adták. Selmeczy Mihály derűs mókákkal mulattatta a közönséget. Ismert pesti színészeket hámulatos hűséggel utánzott, frenetikus hatással, majd egy humoros verset szavalt *Sebestyén* Jenő és *Vannay* Lonci a „Fiii“ operettből egy táncduettet adtak elő tomboló lelkesedés mellett. *Makos* Frida román táncot lejtett igen kedvesen. *Spitz* Lajos pompás humorral mókázott B. *Tompos* Ella mély átérzéssel szavalt két költeményt. Egy hangulatos etűdöt zongorázott szépen legifibb *Petőfi* Sándor. A „Modern házasság“ című pompás bohózatban *Gyarmathy* Géza, *Rézer* Mancsi, *Czika* Pál és *Szabó Pál* jeleskedtek. Minden egyes szám után, szünni nem akaró taps tört ki. A szereplők kénytelenek voltak ismételni az egyes számokat. A zongorakíséretet finoman, művészetileg járta el *Gellért* Pál.

Egészében véve a program változatos, érdekes volt, ami a rendezőség buzgalmanak köszönhető. Műsor után kezdetét vette a tánc, amely reggel hét óráig tartott.

Szabad a tűzifa kivitele.

(Tárgyalják Bucurestben az új vámtarifát.)

A tűzifa, tölgyfa, valamint a puhafa kivitelének új illetékére vonatkozólag már régebben tárgyalások folynak Bucurestben a fatermelők, a fatermeskedők, a legfőbb vámhatóság, valamint a kormány képviselőinek részvételével. A görög keleti ünnepek előtt ezek a tárgyalások megakadtak és az *Aradi Közlöny* annak idején jelezte, hogy az ünnepek után ismét összeül az értekezlet. Az elmúlt csütörtökön *Bratianu* Vintila pénzügyminiszter és *Sasu* Miklós kereskedelemügyi miniszter részvételével kezdődtek meg a tárgyalások a kiviteli illetmények új megállapítására vonatkozólag. Az értekezlet, amelyen Aradról *Stern* Gyula a Lomási Erdőipar Rt. vezérigazgatója, *Bán* Vilmos a Hazai Fatermelő igazgatója és *Mairovitz* Márton fatermelő vettek részt, már a tanácskozások anyagának egy részében megállapodásra is jutott. A puhafa vámját köbméterenként 10 leiről 150 leire emelték. Így a puhafa utáni vám az eddigi 200 lei helyett 3000 lei lesz vagononként.

Tűzifa és a tölgyfa új kiviteli illetékét eddig még nem állapították meg. A vámhatóság képviselő

je ezer leit javasolt egy vagon után, az érdekltek azonban ezt túlságosan magas összegnek tartották. A tűzifa és tölgyfa új illetékére vonatkozólag néhány napon belül döntenek és valószínűleg egyszerre állapítják meg az új vámtarifát.

Az utóbbi napokban az a hír terjedt el Aradon és a megyében is, hogy a tűzifa kivitelét megtiltották. Erre vonatkozólag kérdést intéztünk egyik nagy aradi fatermelő vállalat vezetőjéhez, aki a következőképpen nyilatkozott:

— A néhány nap óta forgalomban levő hírek az az alapja, hogy egy intézkedést félreértettek. A vámhatóság úgy rendelkezett, hogy a kurticsi állomáson levő vaggontorlódás miatt Kurticson át történő tűzifa export szállítmányt ne vegyenek fel. Ezt értették félre olyképpen, hogy tűzifát semerre sem lehet kiszállítani. Most azonban már rend van e tekintetben és Kurtics kivételével minden irányban szállítható külföldre a tűzifa. A vaggontorlódás valószínűleg az ünnepek alatt állott elő Kurticson és lehet, hogy ezt a határt is rövidesen megnyitják.

dal készült a szintársulat, a rendezés sok újat és ötletet fog produkálni. A bohózat női főszerepét Kálmán Sári fogja alakítani s a férfi főszerepet pedig Darvas Ernő kreálja. A bohózat többi vezetőszereseit Jávor Alfréd, Tökés Anny és Sipos Zsigmond játsszák. Az Ártatlan Don Juan csütörtök és péntek este marad műsoron. Mind a két előadásra jegyek elővételben kaphatók.

Irodalom, művészet

A Madách-ünnepély.

(Az Ember tragédiája diszeloadása.)

Budapestről jelentik, hogy a Nemzeti Színházban tegnap este az *Ember tragédiája* diszeloadásán ünnepelték meg a Madách-centenáriumot. A darab új rendezésével igyekeztek magát Madáchot megszólaltatni és nem a költeményt akarták a színpadhoz hangolni. Hevessi Sándor igazgató a modern színpad minden lehetőségével igyekezett megközelíteni a költemény minden szépségét. Ádám megszemélyesítője Odry Árpád volt, Évát Paulay Erzsébet, Lucifert Gyenes Imre, Hippitát Márkus Emilia, Miltiades fiát Bajor Gizi, Péter apostolt Mihályffy játszotta. Ezenkívül Pethes Imre, Fáy Szeréna, Nagy Ibolya, Ligethy Juliska, Környey Paula, Barthos Gyula és Gabányi László játszottak. A színházat zsúfolásig megtöltötte a közönség, amely lelkesen tapsolta a művészeket.

* **Az aradi városi színház heti műsora.** Szerda: *Troubadour*. B. bérlet. Csütörtök: *Ártatlan Don Juan*. C. bérlet. Péntek: *Ártatlan Don Juan*. A. bérlet. Szombat: *Hazudik a muzsikaszó*. B. bérlet. Vasárnap este: *Éj királynője*. C. bérlet. Vasárnap este 10 és fél órakor: *Nagy kabaré*.

* **Kertész Vilmos tenorista fellépésével** kerül színre szerda este a *Troubadour* című opera. A *Troubadour* női főszerepét Z. Várady Margit énekl.

* **Karagástól lesz hangos** csütörtökön este a városi színház nézőtere. A Renaissance-színház nagysikerű aratott ujdonsága: az *Ártatlan Don Juan* kerül színre, mely ötleteivel, nagyszerű helyzetkomikumával előreláthatólag hosszú ideig műsordarabja lesz az aradi színháznak. Az *Ártatlan Don Juan* nagy gond

* **Az új királynője** nagysikerű aratott énekes vígjáték vasárnap este kerül ismét színre az aradi színházban. A darabban Balogh Böske és Bányász István tánckreációkat mutatnak be.

* **A Masa premierje** lesz február elsején Aradon. A szintársulat nagy ambícióval készül Horváth Micivel a címszerepben, Csányi Mátyás és Galetta Ferenc új operettjének, a *Masa*-nak a bemutatására. Az új operett magában foglalja mindazokat az értékeket, amelyeket egy jó operettnek fel kell mutatni. A darab zenéje az orosz és román népzene rytmusait is felöleli. Az operettet Csányi Mátyás maga tanította be és Jakabffy Dezső főrendező rendezte.

* **Hazudik a muzsikaszó** nagy sikerű aratott operettet szombat este, vasárnap délután és kedd este ismét műsorra tűzte a városi színház igazgatója. Az operettujdonság vig, humoros figurái ismét megjelennek a színpadon, jóízű humorokkal mulattatják a közönséget. Az előadások iránt az érdeklődés oly nagy, hogy már a délután folyamán a jegyek legnagyobb része elővételben elfogyott. A *Hazudik a muzsikaszó* vezetőszereseit Balogh Böske, Halmos Mici, Galetta Ferenc és Selmeczy Mihály játsszák.

Anépszövetség közvetíteni akar

(Az angolok nem türik a letartóztatásokat. — Ahol megindult a munka. — Poincaré lemond. Kiterjesztik a megszállást.)

Essenből jelentik, hogy az általi bányákban ma ismét megindult az üzem, mert a francia csapatokat azokból visszavonták. Ugyancsak Essenből táviratozzák, hogy a francia parancsnokság ma kérdőívet juttatott el a nagyiparosokhoz azzal, hogy huszonegy órán belül adjanak felvilágosítást a szénszállításról. Figyelmeztették az iparosokat, hogy az adatok helyességéért személyükkel felelnek. Az iparosok azonban megtagadták a választást azzal, hogy senkinek sincsen joga arra, hogy üzleti titkaikba betekintsen.

A népszövetség elnöke Párisban.

Essenből jelentik, hogy a francia haditörvényszék a letartóztatott német vezetőembereket tárgyalását szerdára halasztotta. Mainzban a letartóztatottakkal közönséges bűnösökként bánnak és az odaszállítás napján még enni sem adtak nekik. Egy argentinai lap tudósít, aki arra kért engedélyt, hogy meglátogathassa a német foglyokat, kérésével elutasították és még azt sem engedték meg neki, hogy egy francia tiszt jelenlétében beszélhessen velük. Ezt különben egyenesen Degoutte parancsnokló tábornok tiltotta meg.

A franciák a letartóztatásokat tovább folytatják. Kölnből jelentették, hogy az angol megszállás alatt levő szakasz parancsnoka megtiltotta, hogy a területén levő német vezetőségeket letartóztassák vagy kiutasítsák. Ennek az intézkedésnek következtében vonták vissza a kölni pénzügyi elnök kiutasítására kiadott parancsot is. Berlinből jelentik, hogy De Gama, a népszövetség elnöke ma fontos misszióval Párisba utazott. Diplomáciai körökben arra számítanak, hogy a népszövetség megkísérli a közvetítést a németek és franciák között.

Poincaré lemond.

Londonból jelentik, hogy Poincarét a saját kívánságára az ügyvédi kamara elnöki állására jelölték. Az állást február végén kell elfoglalnia. A Times hozzáfűzi ehhez a hírhez, hogy az ügyvédi kamarai elnöki állást Párisban sohasem tekintették mellékfoglalkozásnak, tehát Poincaré jelöltsége valószínűséget ad annak a lehetőségnek, hogy a legrövidebb időn belül lemond a miniszterelnökségről.

Rómából jelentik, hogy a Vatikán köreire rossz hatást gyakorolt a franciáknak a Ruhr-vidéken tanúsított magatartása. A Vatikánban csak a kedvező pillanatot várják a békeakció megkezdésére. Római beavatott körök úgy tudják, hogy Olaszország fellépése következtében szünetel a francia előnyomulás és mindaddig szünetelni fog, amíg Olaszország be nem fejezi a tárgyalásait Németországgal.

Folytatják és kiterjesztik a megszállást.

Párisból táviratozzák, hogy a mai miniszterközi értekezleten a Ruhr-vidéki francia főbányagazgató referált a helyzetről és az értekezleten Foch tábornagy is jelen volt, amiből azt következtítették, hogy a megszállást rövidesen még inkább kiterjesztik.

Frankfurtból már jelentés érkezik arról, hogy a franciák egyre újabb csapatokat küldenek a Rajna- és Ruhr vidékére. Mainz már zsúfolva van francia csapatokkal. Brassard, Degoutte tábornok szárnysegéde kijelentette, hogy a Ruhr vidékére 260.000, a Rajna vidékére pedig 96.000 megszálló katonát vettek kilátásba.

A franciák letörlik a német sztrájkot.

Londonból jelentik, hogy a Ruhr-vidéken a helyzet rendkívül veszedelmes. A franciák intézkedéseket tettek az általános sztrájk megakadályozására. Az általános sztrájk kitörése esetén vámhatárral és katonai kordonnal választják el a Ruhr és a Rajna vidékét Németország többi részétől. A lakosság között nagy izgalom uralkodik s a német köztisztviselők passzív rezisztenciát tanusítanak. Stuttgartban egy népgyűlésen a szónok azt hangoztatta, hogy a legnagyobb csatlósás Franciaország számára a békekötés óta a westfalai lakosság magatartása. A szónok hangoztatta, hogy a francia kormány minden intézkedését a német kormány ellenintézkedései követik. Bochumból jelentik, hogy a szociáldemokrata vezetők értekezletén kijelentették, hogy semmilyen eszközzel nem fogják tudni a munkásságot engedelmességre kényszeríteni. A párisi német ügyvivő újabb tiltakozó jegyzéket nyújtott ma át a francia kormánynak.

A francia békefeltételek.

Párisból jelentik, hogy a francia kormány akkor hajlandó Németországnak két évi moratóriumot adni, ha a jóvátételre való készségét kijelenti. Azt kívánják Németországtól, hogy a moratórium idejét belső kölcsön felvételére használja fel. Még pedig olyan módon, hogy a nagyiparosokra rójon ki 3 milliárd aranymárka kényszerkölcsönt és ebből két és fél milliárdot jóvátétel fejében fizessen le Franciaországnak. A francia kormány csak ezekkel a feltételekkel hajlandó kiadni azoknak a zálogoknak a jóvelmét, amelyek most a kezében vannak. Azonban a zálogokat mindaddig birtokában tartja, amíg nem szerez bizonyosságot arról, hogy Németország hozzájárul követeléseivel. A Petit Parisien úgy értesül, hogy a francia tervet hozzámódosították Mussolini olasz miniszterelnöknek a párisi értekezleten előterjesztett tervéhez. Ha Németország vonakodnék ezeket a feltételeket elfogadni, akkor a franciák a Rajna-vidék elleni büntetőrendszabályokat oly módon változtatják meg, hogy a Rajnavidéken ugyanolyan autonóm szervezetet állít fel, mint amilyen a Saarvidéken már működik.

Általános sztrájk és francia propaganda.

Párisból jelentik, hogy a Ruhr-vidéken ma délelőtt kitért az általános sztrájk. A mai francia minisztertanácson szóba került, hogy a Ruhr-területen nem megfelelő a francia propaganda, ezért Poincaré-t a Ruhr-vidék sajtófőnökévé nevezték ki.

Ujabb jegyzék Németországhoz.

Londonból jelentik: A Daily Mail tudósítója közli, hogy a párisi minisztertanácson rendkívül fontos rendszabályokat határoztak el. Lépéseket tesznek, hogy Németországnak a büntető törvénykönyvbe ütköző ténykedéseit leküzdjék. Elhatározták, hogy szigorú hangú jegyzéket intéznek Németországhoz, mert a német miniszterek cselekvései a versaillesi szerződés nyílt megsértését jelentik. A francia kormány a sztrájkra megfelelő választ fog adni. Mindenek előtt a Thyssen- és Stinnes-művek küldöttségeinek elutasító választ adnak és Thyssent nem helyezik szabadlábra. A sajtót tegnap a külügyminiszteriumban arra intették, szálljon szembe azokkal a híresztelésekkel, mintha a kormány ki akarja terjeszteni a megszállást. A Petit Parisien közlése szerint a francia kormányt nem félemlítik meg a sztrájk-fenyegetések. Belgium még szigorubb rendszabályokat akar a Ruhr-területen. Ki kell zárni a munkából a bányászokat. A legradikálisabb eszköztől sem szabad visszariadni és végleg el kell vágni a Ruhr-területet Németország többi részétől.

oooooooooooooooooooo

Közgazdaság.

A valutapiac.

Aradi valutaárak. (Január 23.) Dollár 205, márka 0.01.50, dinár 1.80, szokol 5.50, francia frank 13.20, magyar korona 0.07, Kijize tések: Budapest 15, Bécs 370, Berlin 0.01.05, Prága 5.70.

Bucuresti tőzsdezárlat. (Január 23.) Páris 13.10, London 960, Newyork 210, Milano 970, Svájc 39, Prága 570, Bécs 28, Berlin 98, Budapest 725. Valuták: Márka 0.0120, Léva 1.10, angol font 930, francia frank 1290, svájci frank 3750, lira 9.40, dinár 1.40, dollár 200, osztrák korona 0.0028, magyar korona 675, szokol 5.40.

Zürichi nyitás. (Január 23.) Berlin 0.02.50, Newyork 53725, London 2500, Páris 33.95, Milano 25.30, Prága 14.85, Budapest 20.25, Belgrád 3.90, Varsó 0.018750, Bécs 0.0075, bélyegzett 0.0076.

Zürichi zárlat. (Január 23.) Berlin 0.02650, Amszterdam 212.50, Newyork 136.75, London 2498, Páris 34.75, Milano 25.55, Prága 14.85, Budapest 0.20.25, Belgrád 4.15, Bucuresti 2.75, Varsó 0.018750, Bécs 0.0075, bélyegzett 0.0076.

Budapesti devizaközpont jegyzései. (Január 23.) Napoleon 9900, angol font 12375—12675, dollár 2660—2735, francia frank 168—178, lira 125.50—131.50, márka 0.13—16, osztrák korona 0.0370—3.90, leu 13—14, szokol 74—78, svájci frank 491—515, dinár 19—21, lengyel márka 0.09—10, hollandi forint 1050—1085.

= Tilos a lucerna kivitele. Bucuresti. A kormány eltiltotta a lucerna és a löhere kivitelét.

A lecsuszott Berlin.

(Berlin lecsuszott Bécs nivójára.)

Az árak oly fantasztikusok, mint a közeli napokban az osztrák császárvárosban voltak. Az emberek már milliókban kezdik elszámolni napi kiadásukat. De a mig Bécsről csak mosolyogva beszéltek, Berlin, a volt világmetropolis sorsa, már mélyebb érzéseket kelt. Végre is Bécs ma Európa egyik legapróbb államocskájának a fővárosa, mig Berlin most is egy hatvan milliós respublika központja. Az osztrák korona nagyobb szerepet sohasem játszott a nagy összeomlás óta, viszont a márka annyi változás közepette sokáig tisztas magasságban tartotta magát és értékes pénz volt, szívesen vették, adták, hogy ma szívesen felcserélik — az osztrák koronával. Persze, a külső jelenségek teljesen azonosak, a siberek a kizsákmányolók, a pénziükkel tüntető idegenek Berlint csak úgy egy tündérvárossá varázstolták, amint az Béccsel is történt.

A színházak miliárdokat keresnek, a mulatókban nincs hely, fényes gépkocsik robognak az Unter den Lindenen, az árukat szinte kapkodva veszik, valóban úgy tetszik, hogy egy boldog, gazdag, vagyonos, minden jöbön dúsuló város él a Spree partján. Pedig ez a város szegény, nyomorog, nincs szene, nincs pénz, nincs betevő falatja, de a fényes kullisszák elfedik e bántó képet. Ilyen cifra nyomoruság még nem volt a világon.

oooooooooooooooooooo

Mozi.

* A gyönyörű Napoleon-dráma II. része szerdán kerül először bemutatásra az Apollóban. Az elhunyt császár leghűbb tisztjei Montader ezredes vezetésével öz szeesküvést szönek, hogy a kis római királyt a szegény reichstadti herceget Franciaország trónjára segítsék. A terv szépen érlelődik, de Lise táncosnő, aki szerelmet színelve, az ezredes bizalmába férkőzik, elárulja az összeesküvést s a rendőrség be is keríti az összeesküvők palotáját. A daliás tisztek bátran szembeszállnak a halállal, mint hősök mennek a törvény elé, amely kivégezti őket. A gyönyörű álomnak vége, a kicsi herceg soha, de soha nem lesz a nagy Napoleon utóda a fényben, ragyogásban, dicsőségben, uralkodásban. A hatalmas Napoleon-históriának ez a része éppen olyan megkapó, és monumentális, mint az I. rész. Káprázatos szépségű a film kiállítás, gyönyörűek a díszletek, a rendezés ezer ötlete pedig felejthetlenné teszi a nagyszerű képet.

* Amerika legnépszerűbb filmművésze, Charlie Chaplin és a humorban méltó társa, Fatty a szereplői azoknak a filmeknek, amelyeket az Uránia Kacagó-est gyűjtőnével csoportosított s tegnap mutatott be nagy siker mellett. Mind az öt bohózat végtelenül mulatságos filmjáték, amelyek minden jelenetében tenger ötlelet és vidámság van felhalmozva. Chaplin és Fatty legnagyobb alakításai kerülnek itt előadásra s a kacagás, a vidámság egy pillanatra sem szünetel s a premier sikere biztató jel, hogy a közönség valóságban vándorolni fog az Urániába, ahol még szerdán és csütörtökön szerepelnek Chaplin és Fatty.

„IMPERIAL“ likőr, cognac és rum a vezető márka.

Gázizzótetek érkeztek. Alexandru Eiser & Co. Arad, Str. Bratlanu (Weltzer J.-u.) 2.

Az excsászár vacsorája.

(Egy riportter feljegyzéssel Vilmosról.)

Az antwerpeni „Neptuno“ című újság riportere leírja azt a vacsorát, amelyet maga, mint filmoperatőr nézett végig az excsászár első tartózkodási helyén Bertinek gróf amerongeni kastélyában. A házi gazda lakomát adott a volt német császár tiszteletére és az estében az egykori uralkodón kívül részt vett a császár hűga, a volt trónörökös és Adalbert herceg. A társaság mulattatására a házi gazda elhozatta Hégából a Shackleton-filmet, hogy lepergesse a volt császár előtt. A házi filmvállalat a képpel és a vetítéggel elküldött egy kísértő — ez volt az antwerpeni hírlapíró — egy operatőrt és két zenészt is, hogy kísértő zenével szolgáljanak a képhez. A filmoperatőr és a két házi zenész nem is sejtette, hová megy és hogy kik azok a nagy urak, akiknek külön kell lepergetni a Shackleton-filmet. Utközben az amerongeni park felé az örök háromszor is megállították a kis társaságot és az antwerpeni hírlapíró meggyőződött arról, hogy a parkörök tulajdonképpen volt német birodalmi katonák. Gondosan és óvatosan átvizsgálták a filmesek igazoló irásait és csak azután bocsátották őket tovább. Az excsászár szakált növesztett és hosszú szakála majdnem egészen ősz, de tartása délceg és nagyon tévednek azok, akik azt hiszik, hogy megvan törve. A vacsoráról magáról nem ír semmit az antwerpeni hírlapíró, csak megjegyzi, hogy amikor a kastély ura elbocsátotta a házi filmtársaság megbízottait, kérte őket, hogy senkinek se beszéljenek arról, hol voltak, kit láttak, de különösen, ne az újságíróknak.

A szerkesztésért:
KAROLY JOZSEF
felel.
Cenzurát:
Dr. V. MARCOVICI

Báli meghívókat
a legizlésebben az
ARADI KÖZLÖNY
nyomdája készít.

Apró hirdetések.

Füdnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetési ára 1 leu.
Vastagabb betűvel 2 leu.

A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 5 óráig vesszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
A legkisebb hirdetés ára 10 szög 10 leu.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Alkalmazás.

ÁLLANDÓ ÁLLÁST KAP. ha az „Aradi Közlöny“ ezen rovatát használja. 344

ELSŐRENDŰ házvezetőnőt, ki a főzésben teljes jártassággal bír, keresek. Bihar-Béli üveggyár állomás, Boosig. 334

JOB mindenes leány, esetleg bejárónő keresetlik. Str. Pescarului (Thökölly Imre-utca) 3. 841

HÁZIKISASSZONYI vagy hasonnemű állásra ajánlkozik vidékre intelligens leány. Cim a kiadóban. 339

FŐMOLNÁRT elsőrangú szakembert keresünk. Sarolta-műmalom, Merezfalva. 344

FIATAL segédet textil szakmából jó referenciákkal keresek. H. Hugó Kálmán, Bulav. Regina Maria (Andrássy-tér) 3. szám. 848

KERESKEDÉLMIT végzett fiatalember magánvállalatnál vagy erdőüzemnél irodai vagy felügyelői alkalmazást keres. Cim a kiadóban. 845

GÉPÉSZ állandó alkalmazásra felvétetik Müller kelmefestő-gyárában, Str. Pescarului (Thökölly Imre-utca). 18179

ELSŐRENDŰ önállóan dolgozó varrónő házakhoz ajánlkozik. Cim a kiadóhivatalban. 348

Vétel és eladás.

NAGY HASZONRA TESZ SZERT, ha az „Aradi Közlöny“-ben hirdet. 10655

NYERSBORKÖVET veszek minden mennyiségben Irom Arnold Arad, Str. Grigorie Alexandrescu (Bercsényi-utca) 39. sz. 10655

MINDENFÉLE üveget veszek Str. Ronul Veliciu (Lipót-utca) 1. 13042

Hálószoba smyrna-szőnyeg garnitúra, lenvászon paplanlepedők és ágyszőnyegek, női fehérneműk, zsebkendők, utazó-pleéd, ezüst retikül, rischelió milliók, függöny és ágyszerítők, disztárgyak, poharak, női kabátok, csizma, stb. eladók. 2561

Str. Consistorului (Batthyány-u.) 23. szám, I. emelet, jobbra. 2561

HASZNÁLT, 21-es, vagy 22-ös hengerek és egy radiál szítát megvételre keresek. Angyal Mihály Revetis. 262

EGY 8 HP. magánjáró eszplógarnitúra hersefjéjével eladó. Bővebbet: Fekete-gyarmat, malom. 340

HASZNÁLT ÓLOM megvételre keresetlik. Erzsébet-szikkvizgyár, Str. Episcopul Radu (Magyar-utca). 846

NEGYES Wertheim-kassza helyszüke miatt eladó. Cim: Wallinger hirdetőjében. 13179

RÖVID ZONGORA kitűnő hangú eladó. Str. Mărăsești (Kossuth-utca) 34. 12996

PERZSASZŐNYEG 3½—4 méter, szmirnaszőnyeg 3—4 méter, Wertheim-kassza eladó. Uranus-iroda, főpostával szemben. 12996

VALÓDI fehér róka eladó. Megtekinthető Szabó Imréné, Strada Catate Veche (Óvár-utca) 7. 13352

MINDENMŰ ÉKSZERT, gyöngyöket, legmagasabb árban vesz Salon Artistique Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. 12021

FESTMÉNYEK (ujak, kiváló művészek-től) érkeztek Kerpel műkereskedésébe. Ugyanott 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár. 12871

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszőnyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgősen keresünk antik butorokat, perzsa szőnyegeket, festményeket, műtárgyakat, régi üveg és porcelán tárgyakat, japán vázákat és ezüst ötvös munkákat. Vidéki meghívásra kiutazunk. Szépművészeti Szalon, Ortúta-palota. 13573

Ingatlan.

OLCSÓ HÁZHOZ JUT, ha az „Aradi Közlöny“ ezen rovatát átvissza. 211

SÉGA CSABA-UTCA 10. számú ház lakással eladó. 211

Üzletek.

FÉNYES ÜZLETE LESZ, ha hirdetését az „Aradi Közlöny“ „Üzletek“ rovatába feladja. 350

ELŐNYOMDA teljes felszereléssel eladó. Cim a kiadóban. 350

Oktatás.

MINDENKI MEGÉRTI, ha nyelvismeretét az „Aradi Közlöny“ „Oktatás“ rovatán utján próbálja gyarapítani. 347

MAGÁN és gyenge tanulók egyéni oktatásban részesülhetnek Steiner, okl. tan. izr. guinternátus tulajdonosánál Strada Sinagogei (Chorin Aron-utca) 1. Ugyanott 3—4 tanuló teljes ellátást nyerhet. 347

Különféle.

RAKTARNAK vagy más hasonló célra alkalmas két nagy helyiség a város központjában kiadó. Cim a kiadóban. 342

DIRECTE importált legfinomabb eredeti norvég, kevésbé halszagu Cod-liver-oil. Csukamájolaj dr. Földes Béla gyógyszer-tára Arad. 12831

HASZNÁLT ÓLOM megvételre keresetlik. Bővebbet a kiadóban.

Tökéletes levelező 6 hónap alatt
Tények és nem üres szavak.

Tizenöt évi működés alatt nyelvtanfolyamaimat végzett és ambioizus leány, fiú és felnőtt tanítványaim zrel bizonyítják, hogy egy kis szorgalommal és modern módszeremmel 6 hónap alatt tökéletes román, német, francia és angol levelezők lettek. ezen nyelveket könnyen, gyorsan és tökéletesen beszélik.

Sok ezer végzett növendékem hálás, hogy nyelvismereteik terén biztos existenciát alapítottak.

Jean Goldberg

a modern nyelvek tanára. 820
Str. Eminescu 9. II. (Deák Ferenc-u.)

KASSAINAPLÓ

POLITIKAI NAPILAP

Főszerkesztő: Fel. szerkesztő:
Dr. SZEPESSI MIKSA DZURANYI LASZLO
Megjelenik minden nap a kora reggeli órákban.
Szlovénköz vezető napilapja. — Hét-köznap 8, vasárnap 12, nagyobb ünnepeken 32—40 oldalas terjedelemben, naponként 18.000 példányban jelenik meg. Hirdetéseivel mindig eredményesek.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Feja Dávid-utca 7. sz. — Telefon 77. és 74.
Fiókkiadóhivatal: Malom-utca 22. szám.

Utleveleket 45 lelért láttamozunk. Gyűjtőhelyek: Weinberger cipőüzlet, főtér és Weiss Dávid nagykereskedése Str. Mărăsești (Kossuth-utca.)